

CHILE BULLETTINEN

Nr 1 • 1984

Årgång 12

Pris 10 Kr

CHILE:

Mapuches: Vi betalar inte!

Studenter: Vi bygger folkmakten

ARGENTINA:

Åter till demokrati

EL SALVADOR:

Hela folket mot interventionen!

CHILEKOMMITTEN

Adress: Box 622, 101 28 Stockholm

Telefon: 08-40 53 04

Besöksadress: Barnängsgatan 23

Chilekommittén bildades som solidaritetsorganisation i december 1971. Efter militärkuppen den 11 september 1973 är Chilekommittén en del av den internationella solidaritetsrörelsen för motståndskampen i Chile. Chilekommitténs målsättning är att politiskt och materiellt stödja motståndskampen i Chile samt att sprida lärdomar om den chilenska arbetarklassens kamp före och efter militärkuppen.

Insamlade medel går oavkortat till motståndskampen inne i Chile. Chilekommitténs plattform är: BEKÄMPA IMPERIALISMEN, STÖD MOTSTÅNDET, BOKKOTTA DIKTATUREN, FRIGE DE POLITISKA FÅNGARNA, STÖD DET CHILENSKA FOLKETS KAMP FÖR SOCIALISM, STÖD ARBETARRÖRELSEN I CHILE.

Insamlingar:

Pg 65 39 28-2 Chilekommitténs solidaritetsfond

Pg 88 72 33-5 Chilekommitténs kampfond. Konto för löpande verksamhet, etc.

CHILEBULLETINEN

ISSN 0345-2050

Telefon: 08-40 53 04

Ansvarig utgivare: Sigyn Ohlsson

Redaktion: Astrid Carstensen, Ingvar Enghart, Alfonso Reyes.

Layout och montering: Tati Oldenburg

Repro och sättning: Carlos Mejlas

Omslag: affisch från "Poblador"-kvinnornas möte, Chile

Pressläggning: 19 mars 1984

Tryckeri: Tryckop, Stockholm

Prenumerationspris: 40 kr för 4 nummer framåt.

Stödprenumerationspris: 100 kr för 4 nummer. Betala på postgiro 50488-6, Chilebulletinen. Ange fr o m vilket nummer prenumerationen ska börja.

Adressändringar sändes till: Chilekommittén, Box 622, 101 28 Stockholm.

COMUSAL

Informationscentrum för El Salvador
Nyheter från SALPRESS. Filmuthyrning.

Luntmakargatan 68

113 51 Stockholm

Tel 08-31 55 48

Telefon- och besöksid 13.00 - 17.00

(Ring innan du kommer!)

Vill du höra senaste nytt från Centralamerika?

Direkt från befrielse- och rörelsernas egna nyhetsbyråer?

Ring 08-40 77 70

SAMCA:s nyhetstelefon

FÄRSKA NYHETER - DYGNET RUNT!

2 Chilebulletinen

Ledare

Den latinamerikanska kontinenten stod under det gångna året öga mot öga i hård kamp mot imperialismen och kolonialismen. Där de latinamerikanska folken vunnit de tydligaste framgångarna i sin kamp har varit i Centralamerika. Det är ju också här som imperialismens aggression är mest direkt.

Den sandinistiska revolutionen fortsätter att fördjupas under sina ansträngningar att nå enhet och fred. FSLN-regeringen blev satt på hårda prov men visade sig kunna stå emot den imperialistiska aggressionen. I El Salvador och Guatemala för folket ett befrielsekrig mot regimer som är helt beroende av Washingtons stöd.

I södra Latinamerika, "el Cono Sur", har det skett stora förändringar. Argentinas ärelösa militärer visade sig oförmögna att kontrollera den valprocess de själva hade utlyst. I dag ställs de inför rätta för åtta år av fruktansvärda brott av en civil regering tillkommen i demokratiska val.

Den chilenska massrörelsen har under det gångna året lyckats lägga fast den kurs man vill följa för att nå sina mål, även politiskt. Som nytt politiskt alternativ uppträder MDP, Folkliga Demokratiska Rörelsen. Denna front samlar och leder nu den chilenska vänstern.

Även i Uruguay har massrörelsen återvänt till gatorna och vänstern visar att den inte är slagen.

Inför dessa folkliga framsteg har USA släppt loss en rasande kampanj, inte bara av propaganda för att förvränga sanningen och inför världen rättfärdiga sin interventionspolitik. I slutet av året ingrep man direkt genom att ockupera Grenada.

Vår uppgift är att spegla de latinamerikanska folkens kamp och framsteg. Vi stödjer alla ansträngningar till enhet och fördjupande av den antiimperialistiska kampen.

Vi är starkt medvetna om att imperialismens massmedia var dag kan bombardera världen med miljoner ord för att försvara sitt dömda system. Med våra fyra nummer per år kan vi bara bidra med ett sandkorn för att sprida sanningen om den kamp de latinamerikanska folken har att föra. Det är här du som läsare tar vid.

CHILEKOMMITTENS INSAMLING

Genom Chilekommittén kan du stödja folkliga och sociala organisationer i Chile direkt genom konkreta projekt.

Under dessa 10 år av solidaritetsarbete har vi stött de chilenska vänsterpartierna, fackföreningar och de grupper som mest lidit av militärdiktaturen samt motståndorganisationer som det chilenska folket skapat under långa år av kamp. De medel som vi samlat in under 1983 har gått till konkreta projekt som presenterats för oss av olika organisationer. Projekten syftar till att stödja de politiska fångarna, kampen för de försvunna, kulturell verksamhet, soppkök vid

strejker, fackliga projekt och alternativ information. Vi vill öka den direkta kontakten med motståndorganisationerna i Chile, vilka också ger oss nödvändig information för att vi skall kunna fortsätta solidaritetsarbetet.

För varje dag växer motståndet. Det är nödvändigt att nu bredda och effektivisera solidaritetsrörelsen. Ditt bidrag är viktigt i det chilenska folkets kamp för sin frihet. Vi manar dig som sympatiserar med vårt arbete att gå med i Chilekommittén lokalt eller nationellt och att stödja vår insamling!

Postgiro 65 39 28 - 2

ULTIMAS NOTICIAS DE CHILE: puedes escuchar todos los días LLAMAR FON0 0470-139 88 (VÄXJÖ)

innehåll

2 Ledare

ARGENTINA

4 Återerövrade demokratin

6 Demokratin ingen gåva

CENTRALAMERIKA

8 Svårfixat för Kissinger

9 Contadora:

Diplomati med frågetecken

EL SALVADOR

10 Hela folket
mot interventionen!

CHILE

12 Mapuches: — Dom säger
att vi inte existerar...

14 Arbetslös!

16 Jarpa:
hellre monolog än dialog

18 Chilenska studenter:
Vi bygger folkmakten

20 Bort med CNI!

22 Det yttersta offret...

23 Pepe — bara ett barn?

24 Chile: Hänt under 1983

Chilekommittén: Varberg/Foto: Stefan Alkhagen

Den återerövrade demokratin

»Det kommer hårda och svåra tider men tvivla inte ett ögonblick på att vi kommer att sätta igång, vi kommer att gå framåt, vi kommer att få det land vi förtjänar, inte för att de styrande är några särskilt upplysta utan genom folkets enhet». Dessa ord från Alfonsin möttes av jubel från de hundratusentals argentinare som kommit till Plaza de Mayo. Den nye presidenten hade några timmar tidigare svurit presidenteden inför kongressen tillsammans med sin vicepresident, Victor Martinez.

Raul Alfonsin, lovade inför nationalkongressen att han skulle upphäva den amnestilag, eller rättare sagt själv-amnestilag, med vilket militärerna försökte komma undan sitt ansvar för den blodiga repressionen i landet sedan 1976. Han försäkrade att det ska skapas rättvisa och upprepade sitt löfte att säkra demokratin och respekten för de mänskliga rättigheterna. Han aviserade förändringar i strafflagen för att jämställa tortyr med kvalificerat mord, och understök sitt löfte att ställa ledare för såväl subversionen som repressionen till svars. Det finns tre olika nivåer: de som gav order, de som begränsade sig till att utföra dessa order och de som gjorde mer än de blivit beordrade till. Hans plan »grundar sig på rättvisa, sanning och frihet». Alfonsin bekräftade också att han tänker tillämpa den gyllene regeln för de mänskliga rättigheterna och lovade fortsätta att försvara dem inte bara av respekt för mänskligt liv utan även för människors rätt att slippa hunger och nöd.

VALET – NEJ TILL MILITÄREN...

Ett av de problem regeringen kommer att få ta itu med är otvivelaktigt de förväntningar den ställs inför. Majoriteten av de röster som vanns av Radikalpartiet lades mot alla de modeller, politiska och naturligtvis, militära, som dominerat de gångna åren. Dessa röster har sagt »nej» till militariseringen av samhället och statsmakten. Argentinas väpnade styrkor, dresserade av USA i Panama och Fort Gulick, involverade i industriapparaten, i finans- och spekulationsmarknaden och i absurda krig, bör nu ta ett steg bakåt medan argentinarna hittar en form för att dessa herrar för alltid stannar i sina förläggningar.

Alfonsin har begärt att en militärdomstol öppnar process mot medlemmarna ur de tre militärjuntor som satt vid makten efter mars 1976. Samma sak kommer att hända med den f.d. inrikesministern i Videla-juntan, general Harguindeguy.

Men valresultaten har också vänt ryggen åt peronismen, med dess politiska och fackliga byråkrati, fackföreningsmaffian med sina bankkonton i Schweiz, dödandet som en förhandlingsmetod och guldlockan bredvid den 45-kalibriga pistolen.

... OCH NEJ TILL PERONISMEN

Om den nya administrationen får allvarliga problem med att kontrollera militären är frågan om den peronistiska fackbyråkratin inte mindre allvarlig. Denna skulle inte dra sig för att utnyttja folkets rättmätiga krav för sina egna syften. Även om radikalismen inte tänker genomföra en klassförsoning i peronistisk stil går ändå lösningen av den argentinska statens

Alfonsin: "Vi får det land vi förtjänar"

Bödlarna och deras offer.

Ska dom få det bättre?

Foto: Carlos Bonilla

ekonomiska kris via en överenskommelse mellan de olika sociala sektorerna - en icke-aggressionspakt mellan fackförningarna och kapitalet - så länge det sistnämnda är berett att överge sina spekulationer och ägna sig åt produktiva investeringar. Men det är klart att det inte är peronismen som kommer att organisera denna process. Utmaningen ligger nu i att försöka komma ur en kris (som inte bara berör Argentina) samtidigt som man lägger grunden för en demokratisk samlevnad.

Efter folkfesterna har regeringen börjat verkställa sitt valprogram. De tre vapenslagen får nya överbefälhavare. I de olika provinserna tar de nyvalda guvernörerna makten och nationalkongressen har sammankallats till extramöte. Dess normala arbetsperiod sträcker sig från första maj till den 30:e oktober.

I de lagförslag som kamrarna väntar på att få ta upp finns förutom modifieringar av strafflagen som jämställer tortyr med kvalificerat mord, förändringar i de väpnade styrkornas ledningsstruktur, avskaffandet av självmnesticlagen samt den antiterroristlag som dikterades av den sista militärjuntan, en katastrofplan med namnet PAN-Nationella Livsmedelsplanen - och en ny facklig lagstiftning, som ger domarna kontrollen över de interna valen och förbättrar möjligheterna till representation för minoriteten i varje yrkesgrupp. Pressfriheten har återupprättats efter de många åren av censur och självcensur, som tyvärr alla redaktioner tagit på sig. Ett stort antal journalister har försvunnit och fängslats under de gångna sju åren.

Regeringen har även upprättat en prisinformation, vars första uppgifter blir en frysnings av priserna. Man har också fastslagit marginaler för grossisternas och detaljhandlarnas räntabilitet. Det fattas några detaljer för att även fastslå en generell lönehöjning med runt 48 dollar. Man har åtminstone på kort sikt, avvisat en devalvering av peson.

"Isabel är inte Perón, hon är svält och förtryck".

Foto: Joaquín Llana Rosell

Nueva Voz: Argentina återvänder till demokratin. Det innebär ett stort hopp för alla de latinamerikanska folken... Är det också Radikalpartiets uppfattning?

Hipólito Solari Irigoyen: - Argentinas Radikalparti vet genom egen erfarenhet att demokratin aldrig är en gåva. Vi kämpar för att erövra den och om några dagar får vi regeringsmakten och även om vi gått genom eldprovet genom att få ett brett majoritetsstöd i landet, vilket innebär ett stöd för våra arbetarvänliga, progressiva och nationella planer, kan vi säga att det är först från den 10:e december vi börjar bygga upp den demokrati, som under alla dessa år har tryckts ner av militärdiktaturen».

NV: - Vilka steg tänker ert parti ta för att bygga upp demokratin på nytt?

HSI: För oss är det av vitalt intresse att föra demokratin till alla landets områden. Den epok är förbi när man trodde att det var tillräckligt bara att tillåta demokratiska politiska partier. Demokratin fungerar som ett urverk. Det går inte att säga att en klocka går bra för att 60 eller 40 procent av dess delar fungerar. Allt måste bli demokratiskt här. De politiska partierna förstås men också de väpnade styrkorna, fackföreningarna, företagsorganisationerna, universiteten, kyrkorna alla republikens sociala sektorer måste arbeta för att rekonstruera demokratin och för att garantera det författningsenliga demokratiska systemet.»

NV: - Argentina är dock ett land som befinner sig i en kris, framför allt den ekonomiska krisen är allvarlig. Alfonsin har fått ett fruktansvärt arv, en mycket tung börda... Tror Ni att det är möjligt att bygga en demokrati i denna allvarliga ekonomiska situation?

HSI: -Ja, det tror jag. Argentina har försvagats dessa sista år som följd av den bakåtsträvande politik, som har sitt ursprung i Chicagoskolan. Resultaten av dessa doktriner är fullt synbara i vårt land. Fyrtio procent av vår produktionsapparat är förstörd. Vi har en årlig inflation på 500 procent och utlandsskulden har gått upp från 7 miljarder dollar 1976 till 42 miljarder dollar nu. Vår ekonomiska plan är en integrerad plan, som söker uppnå tillväxt både inåt och utåt, integrera jordbruksekonomin med industriekonomin och vara vaksam på landets regionala ekonomiska skillnader för att kunna genomföra en demokratisk planering.

NV: - Det innebär alltså att man kan förvänta sig mycket djupa förändringar i Argentina inom kort?

HSI: - Vårt parti utger sig inte för att vara revolutionärt, desto mindre i ett land där gamla utslitna överstar och generaler kallar sig »revolutionärer». Vi försöker att framhäva reformismen och vi är djupa reformister för vi vill ha djupa reformer i samhället. Fördelningsreformer, men även strukturella reformer. Och vi kommer att genomföra dem, eftersom vi tagit ett politiskt beslut att göra det.

Demokratin ingen

Hipólito Solari Irigoyen, en av ledarna för Unión Civica Radical (Radikala medborgarunionen - kort: Radikalpartiet), återvände till Argentina efter en lång exil i Europa. Som Alfonsíns speciella ambassadör deltog han i Socialistinternationalens möte i december i Bryssel. Vid det tillfället fick Nueva Voz en exklusiv intervju.

NV: - De här reformerna, är de möjliga att genomföra?

HSI: - De är möjliga att genomföra därför att efter så många år av misslyckanden kan man inte fortsätta på samma väg. Vi ska slåss mot inflationen. Under en tid trodde man att inflationen utgjorde ett instrument för utjämning. Det är tvärtom. Arbetarna drabbas härnäst av dess verkningar eftersom de stora och mäktiga intressena bättre kan anpassa sig. Inflationen skapar ju även nya oligarkier, särskilt inom finanssektorn. Staten måste uppfylla sina orienterande och reglerande funktioner inom ekonomin annars tar de mäktigaste intressena på sig den uppgiften utan en tanke på nationens bästa, naturligtvis, utan bara sina egna.

NV: - Efter en situation som den ert land, liksom andra latinamerikanska länder, tvingats leva under är det mycket möjligt att folket nu vill konsumera mer, ha bättre mat, högre löner... Finns det ett svar på detta?

HSI: - Ja, det finns det, för vår plan för ekonomin syftar till att öka konsumtionsresurserna och även tillgången. Vi vill att produktionsfaktorerna, kapitalet och arbetet, får större utvecklingsmöjligheter och då särskilt på arbetsområdet. Arbetarna i Argentina kan inte avstå från mer av sina inkomster. De har redan gett allt som en följd av den oligarkiska politik som tillämpats. Vi anser att varje lön bör räcka för både konsumtion och sparande. Vi har klart för oss att den argentinska utvecklingen i grunden beror på det interna sparandet mycket mer än på utländska investeringar.

NV: - Ni är en av Alfonsinregeringens första diplomater. Hur ser Ni på Argentinas internationella relationer efter maktskiftet?

HSI: - Militärdiktaturen har praktiserat en diplomati, som jag skulle kunna definiera som en befärd sabelhuggsdiplomati. Dess diplomati gick under många år ut på att internationellt försöka rättfärdiga dess fruktansvärda brott och kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Det var en omöjlig uppgift. Det lades ner enorma summor ur statskassan på dessa försök och det enda som uppnåddes var att vårt land ständigt satt på de anklagades bänk. Den här diplomatin föll genom Malvinaskriget som var ett militärt äventyr om än baserat på ett rättvisat motiv, våra anspråk på överhöghet över de öar som tillhör oss.

Vi kommer att lämna denna skamfyllda diplomati bakom oss för en verklig diplomati, där vi kan visa upp för världen vår vilja till fred, till jämlikhet mellan nationerna och solidaritet. Vår ryggrad kommer att vara att Argentina med allt vad det innebär bekräftar att vi är en del av den latinamerikanska kontinenten. Vi ska göra allt vi kan för att ha goda relationer till USA. Men från det vi träder till i regeringsställning kommer republikens internationella beslut aldrig mer att tas i Washington, utan i Buenos Aires, och i Buenos Aires kommer de inte att tas på militärförläggningarna, utan i Casa Rosada och i Palacio San Martin, säte för vårt kansli.

NV: - De här internationella politiska relationerna kan möjligen leda till problem med militärdiktaturer, som Chile t. ex., ert grannland ...

HSI: - Den argentinska republiken kommer att följa en neutral politik, baserad på president Irigoyens principer. Han sade att »folken bör vara heliga för folken liksom människorna bör vara heliga för människorna». Det vill säga att vår internationella politik alltid kommer att baseras på ett erkännande av människans värdighet. Vi kommer att ha relationer med alla stater, vilka regeringar dessa än har. Vårt lands solidaritet ligger dock hos demokratierna. Vi är solidariska med alla folk i Latinamerika som slåss för ett återupprättande av demokratin och särskilt med våra broderfolk, våra grannar Chile, Paraguay och Uruguay.

NV: - Det finns dock allvarliga problem i förhållandet till Chile. Tror Ni det finns möjligheter till en snar diplomatisk lösning?

HSI: - Ett författningsenligt Argentina vill inte ha allvarliga problem med något grannfolk. Vi vill först och främst få ett slut på gränskonflikterna, och leda utvecklingen bort från den politik som inte bara i Argentina utan i alla länder i Latinamerika, lade ner enorma summor på upprustning. Och det är bara vapenhandlare som tjänar på det. När en gång problemen i grannländerna är lösta vill vi tira tillsammans med våra grannar, genom avtal om demilitarisering som ett steg mot att kunna slå samman våra krafter för att arbeta för utveckling i regionen.

NV: - Kommer någon speciell åtgärd att vidtas gentemot den engelska regeringen?

gåva

Hipolito Solari Irigoyen

HSI: - Malvinasöarna tillhör oss, därom råder inget tvivel. Var och en som har studerat problemet vet mycket väl att dessa öar tillhörde Spanien och att Argentina ärvde dem efter självständigheten. Argentina ärvde dem och tog dem i besittning, tills engelsmännen en dag lade beslag på dem med våld och kastade ut oss. Vi har aldrig accepterat djungelns lag. FN har gett oss rätt. Vi anser att Malvinasöarnas öde, inte kan få bero på en makthavares hysteri. Vi tror att om fru Thatcher fortsätter att vara halstarrig och inte går med på att förhandla kommer det inte att dröja länge förrän andra brittiska myndigheter, kanske fru Thatcher själv, får revidera sitt ställningstagande. Den argentinska regeringen vill ha en fredlig lösning enligt FN:s rekommendationer för att få ett slut på en kolonial etapp och återge det argentinska folket de rättigheter som det tillkommer.

NV: - Från ett internationellt till ett internt problem. Det om de »försvunna». Kan detta leda till konflikt med militären?

HSI: - Vi vill återupprätta demokratin i Argentina. Och vi ska göra det på moraliska grunder. Problemet med de försvunna och andra kränkningar av de mänskliga rättigheterna är för oss ett moraliskt problem. Och inför moralen är ingen neutralitet möjlig. Vi kommer att ge domstolarna alla nödvändiga befogenheter, all den makt de behöver för att genomföra undersökningar och definitivt kunna straffa de skyldiga. I en rättstat, som Argentina kommer att vara efter den 10:e december, kommer också den lagstiftande makten att ha möjligheter att göra de undersökningar den anser lämpliga. Detta anser vi ska ligga till grund för rättvisan, sökandet efter sanningen bör leda dessa undersökningar, aldrig hämndlusten. ■

»KULTUR OCH REKREATION - EN FOLKETS RÄTTIGHET!«

Den första exilchilenska kulturarbetarkonferensen i Sverige hölls den 28-29 januari i Kristinehamn. Ett 40-tal konstnärer och artister hade kommit till mötet. Vid invigningen medverkade kulturminister Bengt Göransson, representanter för ABF och Arbetarrörelsens Internationella Center (AIC) liksom Kristinehamns borgmästare.

Konferensen diskuterade och analyserade situationen i Chile, speciellt med hänsyn till kulturarbetarnas villkor samt den roll dessa har i den ekonomiska, sociala, politiska och moraliska kris det chilenska folket nu genomlever.

Man beslöt att upprätta direkta kontakter med de kämpande kulturarbetarna.

Ett huvudmål med konferensen var att informera om Allenderegernings kulturpolitik 1970-73. Kulturprogrammet kallades »Rekreation och kultur för Chile». Mottot var: »Rekreation och kultur är en folkets rättighet».

Bland dem som arbetade i detta program befann sig kamraterna Alfredo Mosella och Luis Acuna, som även kallat till denna konferens i Kristinehamn. De lade nu fram ett projektförslag för konferensen som går ut på att återupprätta det kulturprogram som tillämpades under Folkfrontsregeringen, när det än en gång blir möjligt att verka fritt i Chile.

Förslaget mottogs med entusiasm av de närvarande. Initiativet har stöd från såväl svenska LO som CUT:s representation i exil. ABF, SIDA och den svenska regeringen är intresserade. För att ge en finansiell start åt projektet hade initiativtagarna tryckt upp 20 000 vykort. Konferensen beslöt att anordna informationsmöten på olika platser i Sverige och presentera projektet. Vidare skulle det upprättas en koordinationsinstans för kulturarbetare i Sverige och grannländerna för projektet och för kontakter med kulturarbetare i Chile.

Ett annat förslag från konferensens olika arbetskommissioner som vann gehör, var att även avsätta medel till stöd för folk i Latinamerika som kämpar mot USA-imperialismens förtryck.

Konferensarbetet omramades av framträdanden av såväl svenska som latinamerikanska artister.

Edison Henriquez

P.S. Vi har nåtts av det sorgliga budet att kamrat Luis Acuna hastigt avled några dagar efter konferensen i Kristinehamn.

Ill: Alfredo Mosella.

Inför den stundande presidentvalskampanjen har Reagan behov av att kunna splittra och neutralisera motståndarlägret på så många punkter som möjligt. En fråga som vållat ihärdiga debatter i Kongressen och huvudvärk i Vita Huset är centralamerikapolitiken. Reagan-lägret håller fast vid "dominoteorin" (faller en faller alla ...) och vid militära lösningar. Demokraterna vill hellre köpa sig lugn med pengar i första hand. I det läget bad Reagan den gamle fixaren Henry Kissinger, utrikesminister under Nixon, att leda en tvåpartikommission för att "studera läget i Centralamerika och lägga fram förslag till åtgärder". Avsikten var att få denna att jämka samman ståndpunkterna. Den 11 januari lade kommissionen fram sin slutrapport.

SVÅRFIXAT FÖR KISSINGER

Det visade sig att Kissinger inte hade lyckats skapa enighet kring förslagen. Snarare delar rapporten det politiska etablissemanget och opinionen ännu mera. Ätta av de tolv representanterna lade fram alternativa förslag till slutrapporten, närmare de reaktionära ståndpunkter som Reagan och Kissinger försvarar. I USA är det alltså främst republikanerna som stödjer förslagen medan demokraterna antingen öppet fördömer eller ifrågasätter deras effektivitet. I Centralamerika är mottagandet blandat. I Nicaragua betecknas rapporten som innehållslös och farlig medan regimerna i El Salvador och Guatemala liksom de antisandinistiska ledarna är mycket tillfreds.

Det mest kontroversiella förslaget - som kopplar samman det militära biståndet till El Salvador med de eventuella framsteg landet gör vad gäller de mänskliga rättigheterna - lyckades inte ens samla majoritet inom kommissionen. Kissinger förklarade trots den överväldigande majoriteten mot honom, att han precis som president Reagan, var emot periodiska kontroller kring de mänskliga rättigheterna. »Det vore absurt att i de mänskliga rättigheternas namn tillåta att marxist-leninister kommer till makten, när de överallt där de regerar systematiskt bryter mot just de mänskliga rättigheterna», sade Kissinger.

Vad som däremot alla var eniga om var att det är nödvändigt med ett ekonomiskt bistånd på uppåt 8,4 miljarder dollar för att Centralamerika ska kunna utvecklas de närmaste åren. Det rör sig enligt Kissinger om ett blygsamt program om man betänker att Centralamerika de närmaste åren är i behov av 25 miljarder dollar. Trots detta är det mycket tveksamt om USA:s kongress, väl medveten om budgetunderskottet, nu i valtider

kommer att godkänna en sådan utbetalning. Rapporten rekommenderar att de 8,4 miljarder dollarna åtföljs av privata bankkrediter och internationell finansiering. Enligt bedömare som specialiserat sig på Centralamerika kommer ett sådant ekonomiskt stöd endast att ytterligare förstärka de socio-ekonomiska orättvisorna i området och därmed förvärra de problem som ligger till grund för våldet och instabiliteten i Centralamerika. Rapporten innehåller också ett förslag till eventuell ekonomisk hjälp till Nicaragua (3,4 miljarder dollar) om Sandinistregeringen fullföljer »demokratiseringsplanerna och slutar vara ett hot mot stabiliteten i området».

Annars var kommissionen mest oenig just i frågorna som gällde Nicaragua. Det var i första hand det demokratiska partiets representanter som opponerade. Enligt rapporten ska Nicaragua under det senaste året erhållit 15 000 ton vapen från östblocket. Därmed, menar rapporten, utgör Nicaragua ett hot mot freden i Centralamerika. Nicaragua bör hålla i minnet, varnar rapporten, att maktmedel alltid kan användas som en

sista utväg. »USA och de centralamerikanska länderna kan komma att använda sådana medel, som en allra sista utväg, men endast om USA:s säkerhet är direkt hotad» konstaterar rapporten. Rapporten tar alltså upp möjligheten av att använda tvångsmedel mot den sandinistiska revolutionen genom att rekommendera ett fortsatt stöd till de kontra-revolutionära grupper som bekämpar sandinisterna. Motiveringen till stödet är att ett sådant stöd kommer att underlätta en förhandlingslösning av Nicaraguas framtid. Men enligt demokraterna i kommissionen kommer ett sådant stöd snarare stötta än hjälpa USA:s ansträngningar att nå sina politiska mål i Centralamerika.

I kongressen har redan ett 30-tal demokrater, ledda av Michael Barnes - ordförande i underkommissionen för Latinamerika - förklarat att Kissinger-rapporten är »mycket bristfällig» då Kissinger är överens med Reagan om att det endast på militär väg är möjligt att lösa problemen i Centralamerika. »Vårt mål är freden men enligt rapporten krävs det utökade militära insatser för att uppnå fred» sade Barnes. I allmänhet kritiserar demokraterna rapporten för dess ensidiga sätt att betrakta de centralamerikanska problemen som en konflikt mellan öst och väst. De är inte heller överens med rapporten när den påstår att USA:s säkerhet är direkt hotad av Sovietunionen och Kuba.

I stället för enighet har kommissionen snarare lyckats ytterligare polarisera meningarna kring den bästa vägen för Centralamerika. De flesta internationella bedömare är av samma åsikt och den franska dagstidningen Le Monde satte som rubrik på sin artikel om kommissionen: Trollkarlen Kissingers misslyckande.

Nueva Voz

DIPLOMATI med frågetecknen

De första konkreta resultaten av det mödosamma diplomatiska arbetet som Contadoragruppen utfört, visade sig samtidigt som gruppen firade ett årsjubileum i Panama, bildades för att förhandlingsvägen garantera freden i Centralamerika.

De fem länder som på ett eller annat sätt är indragna i konflikten, d v s Honduras, Nicaragua, El Salvador, Guatemala och Costa Rica, har lyckats ena sig kring ett första kompromissförslag. Även om det fortfarande är långt till att dessa avtal omsätts i praktik, är det första gången som Contadoragruppen lyckas ta steget från allmänmoraliska frågeställningar till konkreta förslag. Men den hårda verkligheten talar sitt eget språk och framtiden ter sig ännu mörk. Den intentionsförklaring som länderna skrev under vid mötet i Panama saknar konkreta utfästelser om att de verkligen kommer att genomföras. Allt hänger på varje regerings goda vilja... något som knappast funnits i överflöd den senaste tiden.

Fotokram

På detta trots allt historiska möte deltog såväl Contadoragruppens utrikesministrar som deras kollegor i konfliktområdet. Efter mötet publicerade de flesta dagstidningar runt om i världen fotot där Nicaraguas och Honduras utrikesministrar kramar om varandra. Det kännetecknande för mötet var annars de skiljaktigheter som de centralamerikanska länderna uppvisar. Två dagar senare störtade en nordamerikansk helikopter vid de bägge ländernas gemensamma gräns och piloten omkom. Händelsen har betecknats som en av de allvarli-

gaste sedan konflikterna uppstod. I samma ögonblick som intentionsförklaringen skrevs under i Panama, försökte över 600 legoknektar ur den antisandinistiska högergerillan att invadera Nicaraguas från honduranskt territorium med nordamerikanskt stöd.

USA motsätter sig

Kort därefter lade den s k Kissinger-kommissionen i Washington fram sin rapport om situationen i Centralamerika. Kommissionen rekommenderar trots oenighet i rapporten lösningar på den centralamerikanska konflikten diametralt motsatta dem som Contadoragruppen förespråkar och som de direkt inblandade staterna skrivit under.

Internationella avtal

I Panama, försökte framför allt Honduras, El Salvador och Costa Rica att dra ut på tiden trots att mötet föregåtts av månader av diplomatiska förhandlingar som lagt till grund för det nu underskrivna dokumentet. Till slut lade dessa länder fram ett förslag som de dock tvingades dra tillbaka efter att Guatemala vägrat skriva under det. Till sist valde man i alla fall att arbeta med Contadoragruppens förslag.

Contadoragruppens utrikesministrar påpekade nödvändigheten av internationella avtal som kan garantera att avtalen följs.

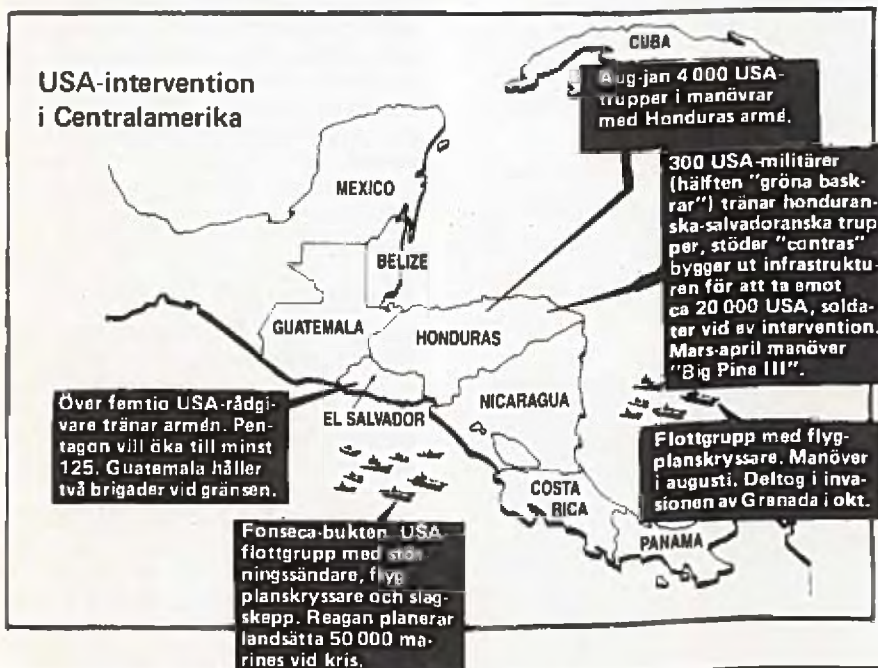
Slutdokumentet består av 19 punkter och två bilagor, delade i tre ämnesområden: Militära politiska och ekonomiska frågor. Huvudkapitlet som handlar om säkerheten fastställer sex ansvarsområden:

1. Innan den 30 april ska en inventering av vapenarsenalen genomföras.
2. De utländska militära rådgivarna ska räknas och en tidsplan för deras evakuering fastställas.
- Vidare skall man:
 3. Undanröja alla former av stöd, finansiering eller tolerans mot icke officiella grupper som ägnar sig åt att destabilisera andra regeringar.
 4. Blockera de områden, vägar och transportmedel som används för att illegalt transportera vapen till sådana grupper.
 5. Utarbeta rutiner för direktkommunikation mellan de olika länderna så att incidenter vid gränsen omedelbart kan åtgärdas.
 6. Bilda en speciell kommission med uppgift att övervaka de ovan nämnda avtalen.

Rättvisa, frihet och demokrati?

De fem ländernas politiska intentioner är formulerade i åtta paragrafer och är kanske de svåraste att genomföra. Det är t ex svårt att föreställa sig att El Salvador kommer att arbeta för en intern dialog och en nationell försoning baserad på rättvisa, frihet och demokrati. Det är lika svårt att tänka sig att den nuvarande guatemalteckiska diktaturen kommer att »garantera respekten för de mänskliga rättigheterna såsom de internationella avtalen fastställer». Övriga punkter rekommenderar nya vallagar som garanterar ett verkligt folkligt deltagande, att nya röstlängder upprättas och att effektiva kontrollmekanismer införs för att garantera verkligt demokratiska val. Nya regler som gör det möjligt för partierna att fungera öppet och demokratiskt och valperioder som ger alla deltagande partier samma möjligheter är några av de andra punkterna. Till sist förbinder sig länderna att utöka stödet till flyktingarna och att sluta med de verbala aggressionshandlingarna dem emellan. Som helhetsomdöme kan man efter att ha läst dokumentet säga att vissa länders underskrift står i bjärt kontrast till deras egen politik.

Nueva Voz

El Salvador:

Hela folket mot interve

Året började illa för den salvadoranska regimen. Medan raketer och bengaliska eldar lys-te upp nyårsnatten över San Salvador och of-ficerare och politiker utbringade skålar, gjor-de ett par FMLN-brigader en blixattack mot den med anledning av festligheterna dåligt

Cuscutlán var en av tre återstående broar mellan centrala och östra provinserna. Här skulle kaffeskörden normalt ha pas-serat. Nu tvingas man ta vägen över en kraftverksdam, öppen endast tre timmar om dagen eller via en enkelspårig järn-vägsbro i söder. Även denna står under FMLNs ständiga attacker. Att armén nu måste ta sig fram med helikopter betyder att krigskostnaderna ökar med 100 procent.

På fem timmar

Men redan 72 timmar tidigare hade armén lidit en svidande förlust. FMLN lade lan-dets i storleksordningen fjärde och mest moderna militärbas i aska. El Paralsoba-sen i Chalatenango-provinsen med dess åtta byggnader, 25 vaktorn och över 100 strålkastare, allt omgivet av ett 2,5 meter högt ståltrådsstängsel, hade konstruerats av de nordamerikanska rådgivarna. Samti-digt belägrades fästningen i staden Chala-tenango och huvudvägen skars av. I geril-lans operationer deltog 1 500 man och därtill 500 civila. De nattliga operationer-na var över på fem timmar. 500 armésol-dater och en överstelöjtnant hade stupat när gerillan efter 12 timmar drog sig till-baka. 200 soldater togs tillfånga och FMLN kunde utrusta ytterligare en ba-taljon (350 man) med den erövrade krigs-materielen.

Samordning och styrka

Radio Farabundo Martí meddelade att FMLN i och med dessa dramatiska ope-rationer startat en ny offensiv kallad "Hela folket mot den imperialistiska in-terventionen – tills vi segrar!". "Denna offensiv" förklarade man, "kommer att visa en högsta grad av enhet och samord-nings mellan våra styrkor i hela landet".

Just ledningsförmåga, samordning och styrka utmärkte dessa operationer, som genomfördes av olika organisationer inom FMLN.

Samtidigt sjunker moralen inom armén. I El Paralsobasen fanns vid attacken bara

ntionen!

bevakade Cuscutlán-bron över floden Lempa. Tre regeringssoldater stupade, varefter ett par välplacerade trotylladdningar skickade denna strategiskt och ekonomiskt mycket viktiga artär med ett brak ner i floden.

Ill: Mats Andersson

en femtedel av hela garnisonen, på plats. Resten hade åkt hem eller var på fest. Efter El Paraiso (Paradiset) dröjde det tio dagar in i januari innan armén samlade sig till motangrepp. Armén anklagas öppet för att föra ett "9 till 5-krig" med lediga helger (åtminstone för officerarna). Nationella Företagarförbundet frågar i annonser i pressen om armén verkligen håller på att vinna kriget, trots att den ideligen talar om "förintade slag mot de subversiva".

Analfabeter

I den rapport som USAs utrikesdepartement lämnat till President Reagan och där det begärs en tredubbling av militärhjälpen till El Salvador, sägs de rakt ut att den salvadoranska armén håller fast vid föråldrade stridsmetoder, bara gör svagt motstånd och leds av inkompetenta officerare. Den är dessutom sammanräfsad bland analfabeter som inte förmår att tillgodogöra sig den amerikanska rådgivningen medan gerillan ofta består av universitetsutbildade kadrer och yrkesmän. De kan röra sig effektivt i små grupper medan armésoldater är hjälplösa i samma situation.

Lösningen

Medan allt färre tror på att något positivt kan komma ut ur valen 25 mars har FDR-FMLN lagt fram ett förslag – ännu en gång – till hur en politisk lösning av krisen skulle kunna åstadkommas. I principförslaget till en Provisorisk regering med brett deltagande heter det bl a:

"Den Provisoriska regeringen med brett deltagande skall vara en regering där inte bara en enda kraft skall dominera. Regeringen skall bereda plats för alla de politiska och sociala krafter som är beredda att undanröja fåtalsväldet och stå vakt om nationens självständighet och suveränitet. Privat ägande och utländska investeringar skall inte

stå i motsatsförhållande till nationens intresse.

Det handlar om en provisorisk regering, vars livslängd bestäms av hur den klarar av att uppfylla de grundläggande mål parterna kommer överens om, underförstått att det handlar om en tillfällig regering.

De grundläggande målen för en Provisorisk regering med brett deltagande är:

1. Få till stånd nationellt oberoendet och suveränitet.
2. Förstöra förtrycksapparaten och lägga grunden till en verklig demokrati, där man uppfyller kraven på mänskliga rättigheter och politisk frihet och där hela folket deltar i strävandet efter en varaktig fred.
3. Tillgodose folkmajoritetens mest akuta behov och vidta åtgärder för genomförandet av strukturella ekonomiska och sociala förändringar.
4. Ordna de praktiska förutsättningar tillräckligt för att häva det aktuella krigstillståndet.
5. Förbereda och verkställa allmänna val.

Den provisoriska regeringen med brett deltagande får en i toppen förenklad struktur. Följande instanser bör ingå:

- Regeringsjuntan
- Departementskabinett
- Rådsförsamlingen
- Högsta domstolen

I den provisoriska regeringen skall ingå representanter från arbetarrörelsen, lantarbetarna, lärarna, tjänstemännen, yrkesskolorna, högskolorna, de politiska partierna, företagarsidan samt representanter från FMLN-FDR och, efter utrensning, armén."

Bland de brådskande åtgärder en sådan regering måste vidta är att:

Upplösa dödsskvadronerna och ARENA-partiet. Sända tillbaka USA-rådgivarna, utreda brotten mot de mänskliga rättigheterna, ta hem flyktingarna, en massiv alfabetiseringskampanj och förbereda fria val.

Ingvar Enghardt

Källa:
FDR/FMLN, Guardian, Cambio '16'.

Cuscutlán-bron. Här skulle kaffeskörden ha transporterats ...

- DOM SÄGER ATT VI INTE

- Vi betalar inte, inte en centavo, säger mapuche-ledaren Melillán Painemål när vi träffar styrelsen för Ad-Mapu på kontoret i Temuco, i södra Chile.

- Inga av deras skattepålagor och inga avgifter eller skulder varken till statliga organ eller privata banker. I stället borde dom gottgöra oss för all "sveda och värk" som de tvingat på oss under fyra hundra år!

Det ligger kraft och allvar i hans ansikte. Han är en man i sextioårsåldern, klädd i en hemvävd grå poncho med röda ränder. Painemål representerar mapuchefolket även i internationella sammanhang som vice ordförande i "Urbe-folkningarnas världsråd". Där har han träffat samer från Sverige.

- Detta var det beslut vi kom fram till vid tredje nationella Ad-Mapu mötet, fortsätter han. Det bekräftades vid extra församling i maj 83.

Alla regeringar har ett ansikte mer eller mindre fult. Men den här regimen har utfärdat lagdekret som helt enkelt försöker utplåna oss som folk. Det är dekreten DL 2568 och DL 2750 från 1979.

Vi är en miljon mapuches i Chile, en tiondel av alla i det här landet. Vi brukar vår jord gemensamt, i bysamfälligheter. Vi har vår egen kultur och vårt eget språk. Det är det som inte passar dom. Förr söp dom oss fulla och fick oss att sätta fingeravtryck på deras papper och vår jord i pant. Nu vill dom komma åt vår jord med lagen och naturligtvis

med polisens och militärens hjälp som förr.

Lagen 2568 säger att all samfällighetsjord skall mätas upp och delas, med tvång om så krävs, och att varje bit skall få en enda privat ägare. Och detta är därför att vem som helst skall kunna köpa upp mapucheland. Dom tvingar på oss sin egen modell. Dom talar inte längre om oss som ett särskilt folk med ett sådant folks rättigheter. Nu skall vi betraktas bara som småbönder vilka som helst. Men i praktiken existerar vi ju! Och vi kommer så att göra i hundratals år ännu!

Det blir tyst en stund. I rummet bredvid knattrar en skrivmaskin vidare.

- Den här lagen, det här dekretet är det mest repressiva, det mest bakåtsträvande som någonsin uppfunnits, fortsätter han. Det skall du skriva med stora bokstäver! Och därför reser sig mapuchen och kämpar med än större beslutsamhet och kraft. Och därför har vi idag en mapuchefolkets organisation som är mera solid än någonsin. Vi kämpar först och främst mot den här förbannade lagen. För den har utarbetats utan något som helst samråd med oss mapuches. Men den här fascistregimen har ju alltid stiftat lagar bakom folkets rygg. När vi grundade vårt förbund i september 78, så kallade vi oss "Mapuches Kulturcentra". Men så kom dom med en lag som förbjöd oss att ha ett namn med något som luktade mapuche i. Dom vill ju ta ifrån oss rätten att vara ett folk. Sedan 1981 kallar vi oss officiellt för "Yr-

Pressmeddelande

MORDKAMPANJ MOT AD-MAPU

Alltsedan den 11 september 1973 har militärjuntan och den chilenska överklassen utpekat Mapuche-folket som en av sina fiender.

Under dessa tio år har militärdiktaturen förtalat och misshandlat mapuche-folket intill det yttersta, utom minsta hänsyn till internationell rätt.

Sedan en tid har ledarna för vår organisation AD-MAPU fått en rad hotelsebrev och hotats av media kontrollerade av diktaturen. Denna kampanj har nu kulminerat i mordet på broder Manuel Melin Pehuen. En organisation som kallar sig Chilenska

kesföreningen för småbrukare och hantverkare, Ad-Mapu"... Det är bittert och smärtsamt, men på så vis blev vi "lagligt erkända"...

- Vad betyder "Ad-Mapu"? frågar jag.

- "Ad" betyder lag. "Mapu" är jord, svarar Rosamel Millamán, en ung student-ska, generalsekreterare i Ad-Mapu. "Mapu - che" betyder "jordens människa", det är så vi kallar oss. Vi kämpar för att stifta vår egen lag och för vår egen jord. När vi går ut till pressen talar vi alltid om oss själva som Mapuches, och likaså när vi vänder oss till regeringen. Det är ju vår natur...

- Hur är Ad-Mapu uppbyggt? Jag ställer frågan till Tusi Traipe, hon är *directora* i Ad-Mapu.

- Vi har alltså en nationell styrelse på nio personer som väljs vartannat år vid det nationella mötet; sedan har vi provinsstyrelser, sektorkommittéer och slutligen basorganisationer, bysamfälligheterna. En sådan kan bestå av 5 till 15 familjer. Delegaterna till "nationella mötet" väljs av sektorkommittéerna.

- Har ni som nationell styrelse kunnat förhandla med regeringen?

- Som bekant är den här regimen bland de hårdare, säger José Santos, ordföranden. Men vid extra ordinarie församlingen 83 beslöt vi att skriva ett memo-

"Ruka", mapuche-hyddan byggs ännu av halm, det billigaste byggnadsmaterialet. I dess mitt brinner alltid en eld. Foto: Ed. Lord Cochrane

EXISTERAR...

Antikommunistiska Aktionen, ACHA, tar på sig ansvaret genom att sända en krans till vårt kontor och en lapp med orden: "Manuel var den förste - ACHA skonar ingen"...

Polisen har även arresterat Germán Hueche Peñi minsstänkt för jordockupation och försökt gripa Sergio Melinao.

Vi gör regeringen och dess paramilitära organisationer direkt ansvariga för dessa nya övergrepp mot vårt folk.

Vi kommer inte att låta oss skrämmas!

Comité Exterior Mapuche

Mars 1984

randum om mapuchefolkets mest trängande behov och överlämna det till regeringen. Det handlar om att avskaffa DL 2568 och 2750 och återställa mapuches ursprungliga lagfarter (*titulos de merced*), om ersättning för jord som orättmätigt berövats oss och för naturtillgångar såväl ovan som under jord, till exempel militära flygplatser, skogsavverkningar, gruvor och så vidare. Likaså att det skall inrättas två-språkiga skolor med fullständig undervisning. Vi kräver också rätt för alla exilchilenare att återvända utan villkor.

Det utsågs alltså en kommission som for till Santiago för att överlämna skrivelserna till kaptan Pinochet eller "presidenten" som han kallar sig.

— Tog han emot er?

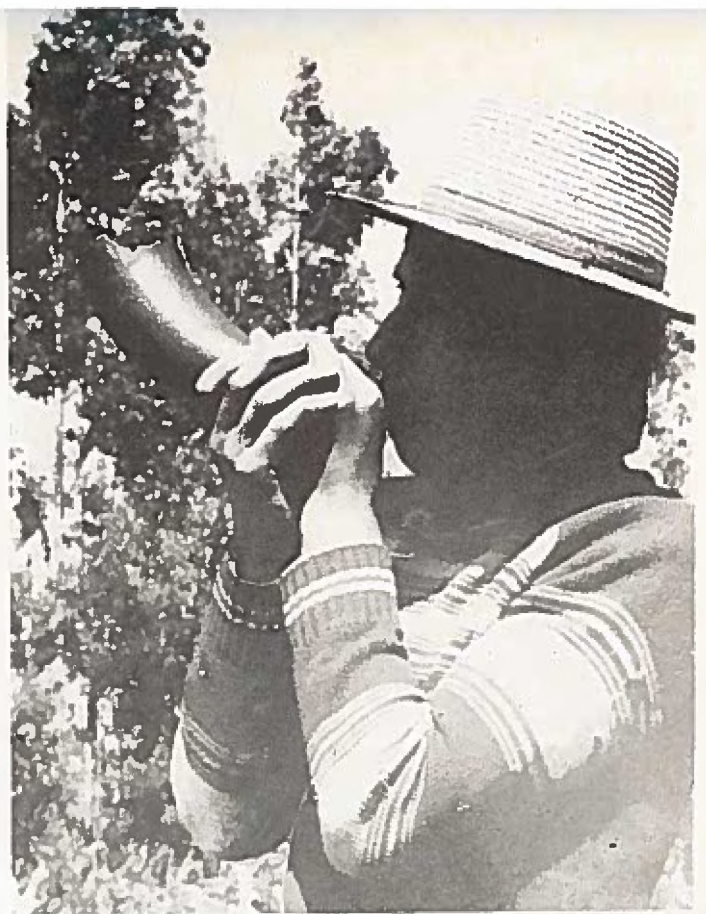
— Vi gick till "La Moneda" (regeringspalatset). En sekreterare tog dokumentet och meddelade att vi skulle få tala med ett ministerium.

— Har ni fått något svar?

— Ånej, till denna minut inte på en enda punkt. Och därför bytte vi genast taktik. Det hade vi redan beslutat oss för. Det finns dom som menar att vi bör försöka med en "dialog". Men det enda som "dialogandet" tjänar till är att dom skall få fortsätta att dansa och att vår situation förvärras allmer. Så därför beslöt i på mötet att inte längre betala skatter och

*Med ett horn,
"kolkol", kallar
ordföranden
till möte.*

*Foto:
Ingvar Enghardt*

avgifter och att strunta i bankrëntorna.

Mehillán Painemål tar upp tråden:

— Vi erkänner ingen åtgärd som regimen vidtar utan att fråga oss. Vi erkänner inte om dom lyckats att splittra en by. Dom har redan delat upp mer än 1 000 bysamfälligheter. Vi mapuches säger nej, vi godtar det inte, och så fort det här landet återgår till normalt styre återgår också byarna till sitt ursprungliga tillstånd! Det här är ju en olaglig regim som handlar bakom folkets rygg. Vi kan inte minska på vårt folks jord. Vad vi behöver är mera jord, inte mindre, för befolkningen växer. Annars kommer vi att försvinna som folk. Dom får uppehålla sina lagar bäst dom gitter. Vi erkänner dom inte, det ska alla veta både här och utomlands.

Vi har satt till en kommission som håller på att utforma en egen lag för vårt folk, och i en ny konstitution för Chile måste vårt folk erkännas som etnisk grupp, vårt fortbestånd garanteras, vår kultur respekteras och vår rätt att utvecklas självständigt.

Att försvara vår jord är en av de största uppgifter vi har. Många familjer hotas av vräkning från sin egen jord, eftersom dom inte har betalat skatter på flera år och har skulder till banker och så vidare. Sedan auktioneras jorden bort. Andra problem är till exempel att utbölingar tar sig in i våra byar och med list och bedrägeri börjar tränga ut våra bröder. Också detta att mapuches i de södra provinserna aldrig fick någon lagfart på sin jord när sådan fördelades på artonhundratalet och i början på seklet. Det gör att de här bröderna är oskyddade mot exploatörer och kolonister, tyskar, italienare, schweizare och andra.

— Ad-Mapu har sagt sig att vi måste använda många olika metoder för att försvara jorden. Inte bara med advokater, som följer lagar som gjorts upp av regimen och dom rika. Bäst försvarar vi oss själva. Får vi veta att dom ska dela en bysamfällighet eller att en familj ska avhysas så samlar vi vår ledning och mobiliserar hela folket. Så att när polisen kommer så är vi hundra eller tusen mapuches på plats för att försvara oss. Sådant händer dagligen. Hittills är det vi som har vunnit.

— Naturligtvis skriver 99 procent av pressen om oss som "upprorsmakare", säger José Santos. Dom bryr sig inte om att ta reda på vad som verkligen händer eller så håller dom tyst. Vi saknar kommunikationsmedel. Vi skulle behöva egna journalister, med kamera och bandspelare. Vi skulle ha en egen tidning att berätta sanningen i. Här är all solidaritet mycket välkommen!

Ingvar Enghardt

PS

Under kampropet: Mari Chiguarho! — Falla en, kommer tio nya!, bildades den 16 - 18 mars på ABF i Stockholm den först Mapuche-kommittén i exil i Sverige.

DL 2568 från maj 1979

Art. 1. Från det att en skifteslott införts i egendomsregistret vid Jordegendomsförvaltningen kommer sådan skifteslott som tillkommit genom styckning av reservat att upphöra att betraktas såsom infödingsjord och infödingar att upphöra att ha företräde därtill.

ARBETSLÖS!

Arbetslösheten drabbar allt flera människor i västvärlden. En miljon i de nordiska länderna, mer än 30 miljoner i Europa, 11 miljoner i USA o s v. I Chile, som sedan 1974 varit ett laboratorium för Friedmans och Chicagoskolans ekonomiska doktriner, är mer än 30 procent av den arbetsföra befolkningen arbetslös. Följande är en intervju med en chilensk psykolog. Arbetslöshet är ett av de instrument Pinochet utnyttjar för att försvaga motståndet mot diktaturen, säger hon. Det är nödvändigt att förstå arbetslöshetens mekanismer för att på ett kollektivt och organiserat sätt bekämpa dess nedbrytande och isolerande verkan.

Det finns praktiskt taget inte en familj som inte har någon arbetslös medlem och en stor andel av dessa har varit arbetslösa mycket länge.

»Jag kunde inte tro det - min gubbe har alltid arbetat, så den dan han berättade för mig att han blivit arbetslös kändes det som om man fick en hink kallt vatten över sig». »Sen dess har allt gått nerför». »Han har varit arbetslös i 5 månader, han är desperat, han håller på att bli skallig, han har tappat skägget. Han uttrycker inget, pratar inte, säger ingenting. Han bär allt inom sig. Jag känner en fruktansvärd desperation, mitt hjärta är ihopsnört. Jag säger till honom att han inte ska misströsta, att han ska hysa hopp, att nånting kommer att dyka upp - men ingenting, det verkar som om han förlorar hoppet alltmer för varje dag. Jag känner maktlöshet. Han vill inte att jag ska arbeta jag kan inte ens nämna det för honom, han blir rasande».

Så säger en »pobladora» och det tjänade som utgångspunkt för ett samtal med Soledad Larrain, psykolog som specialiserat sig i frågan.

Vilka spänningar och smärtor för den med sig, vilka irreparabla skador ger den upphov till? Hur kan man skapa en kollektiv och mobiliserande medvetenhet kring problemet?

Från villrådighet till ångest

Även om arbetslösheten ger upphov till olika reaktioner hos olika människor beroende på deras karaktär och bakgrund, berättar Soledad - så kan man tala om ett genomsnitt, man har upptäckt en viss sam-

känner den arbetslöse i början en slags villrådighet och samtidigt en lättnad beroende på att tiden innan avskedet oftast är mycket spänd. »När ska det drabba mig?» är frågan varje dag. När slutligen dagen kommer då det är ens egen tur släpper spänningen. Lättad börjar den arbetslöse släppa ut sin vrede mot dem som är skyldiga till hans situation. Under den här perioden förstår han att det inte är hans eget fel att han befinner sig i den här situationen, han vet att det är stämmighet i de psykologiska reaktionerna inför problemet. I de flesta fall ett resultat av andras ansvar eller oansvar.

När denna första period är slut börjar - enligt Soledads analys - de konkreta problemen. Hur ska jag överleva? Hur ska jag försörja min familj? Den senare frågan väger tungt bland de arbetslösa männen. Den här arbetaren är emellertid ännu inte krossad, han känner fortfarande att han duger och han har tillräckligt mycket självrespekt för att gå ut och leta efter jobb, besöka vänner, gå på anställningsintervjuer.

Dörrar stängs

Här står vi än så länge inför en aktiv arbetare med intakta krafter. En tredje period börjar formas hos varje arbetslös som ser dörr efter dörr systematiskt stängas igen framför honom. När han har sökt femtio arbeten och när de små penningresurserna från en eventuell ersättning eller försäljningen av radion, TV:n, m m börjar sina, börjar han känna sig nedvärderad, han blir mindre, känner sig mindervärdig, oförmögen, »det måste finnas någon anled-

ning till att jag inte får arbete», »det är något fel på mig». Han söker alltmer förklaringen till sin situation i sig själv, i sina personliga defekter, och inte i systemet. Detta är en mycket ångestfylld period »varför utbildade jag mig inte?» »varför gifte jag mig?» Från denna stund blir sökandet efter arbete rena tortyren eftersom den genomsyras av en känsla av misslyckande på förhand.

»Det finns bara inget arbete för mig». Oftast - berättar Soledad Larraín - söker arbetaren, särskilt den yrkesutbildade arbetaren, till att börja med arbete inom sitt specialområde men med tiden börjar han söka vad som helst. Samma sak beträffande lönen. Till att börja med eftersträvar han att bibehålla sin lönestandard men efter en tid accepterar han vilket erbjudande som helst. I och med detta förloras självkänslan eftersom arbetet förutom att tillgodose materiella behov för att överleva också har mycket att göra med ens egen självkänsla. Vem vill inte lära sig mer och ständigt bli duktigare inom sitt område? Detta får ge vika för nödvändigheten av att räkna slantar, tjänade hur som helst, för att överleva.

Den arbetslöse - en hetsad människa

Den här utvecklingen som vi följt steg för steg sätter djupa spår hos en människa. Känslan av skuld och aggression som ursprungligen riktades mot arbetsgivaren eller systemet tas till slut ut i hemmet, mot familjen. När han ser att han inte kan tillfredsställa sina egna behov och krav blir den arbetslöse en hetsad, aggressiv och irriterad man. Från detta till alkoholism är steget kort. I de flesta fall försvinner de få pesos som han lyckats skrapa ihop till vin- och sprithandeln.

Förlorar människovärdet

Spriten blir ett sätt att fly och glömma problemen, åtminstone för en stund. När arbetslösheten drar ut på tiden blir den, som ett steg in i tomheten,

där förlusten av människovärdigheten går snabbt. Allt för att överleva. Det finns dramatiska fall där fäder, pressade av bristen på pengar, blivit medskyldiga till sina egna döttrars prostitution. Det finns familjer som inte väcker sina barn på morgonen för att minska på energiförlusterna och kravet på mat som ett vaket, rörligt barn innebär.

Den här arbetslöse chilenske mannen är en man som känner sig förbigången, ingen behöver honom, »jag kan försvinna och ingen skulle bry sig», »jag duger ingenting till». Familjen som han någon gång bildade och som han kände sig stolt över finns kanske inte längre, de måste flytta från familjens bostad till släktingar, trångboddheten ökar och de få materiella tillgångarna har tagit slut.

Familjens sönderfall

Arbetslösheten har slagit hårt mot männen - säger Soledad, eftersom vårt samhälle gett dem rollen som familjeförsörjare. »Varje mans plikt är att försörja sin familj». När denna roll omöjliggörs ser mannen sin manlighet krossad. Han känner sig som om han inte vore en »riktig» man. Kvinnan som å sin sida står inför nödvändigheten att försöka skaffa pengar börjar arbeta inom servicesektorn och mannens mindervärdeskänslor befasts. »Hon klarar sig utan mig, hon tjänar sina egna pengar». Mannen, som nu är hemma medan hans fru arbetar bryr sig inte om hemarbetet, blir sysslös. Sakta men säkert skapas en situation där kvinnan förlorar respekt för sin man och skilsmässa blir ett faktum. Kvinnor säger ofta: »För oss har det varit hemskt, vi har gått igenom allt. Jag bråkar inte med honom men det finns dagar när jag inte står ut och säger: stick ut och jobba, latmask...» »Det känns som om min man inte duger nånting till».

Måste förstå

Mannen blir alltmer osäker på sin roll, svartsjukan gör

El Teniente-gruvans avskedade har gemensamt soppkök för familjerna.
Foto: Ingvar Enghardt

sitt intåg, önskan att kontrollera allt hon gör. Om kvinnan inte lyckas förstå att det inte är hennes man som utgör problemet utan att det är ett problem som rör en tredjedel av det här landets aktiva befolkning och således ett utbrett fenomen som beror på regimens politik, blir situationen ohållbar och de här konflikterna olösbare. Jag skulle vilja betona kvinnans viktiga roll här - säger Soledad - framför allt med tanke på familjens sammanhållning.

Hälsan försämras

Arbetslösheten lämnar spår. En bristfällig näringsituation under längre perioder får allvarliga följder. Bland de sektorer där fattigdomen är som värst blir försämringen i levnadsvillkoren så brutal att man kan

se en ökning av sjukdomar som tyfus och hudsjukdomar, d v s sjukdomar som obehandlade eller otillräckligt behandlade ger upphov till irreparabla och allvarliga skador.

Dagens uppgift

Arbetslöshetskommittéerna, folkmatlarna och alla andra kollektiva och organiserade sätt att möta problemet är dagens uppgift och att förhindra att var och en försöker lösa de här problemen på egen hand. Bakom denna uppgift finns en ännu större uppgift. Att ändra på situationen. Det räcker inte att konstatera sjukdomen och dess symptom. Vi måste utrota den.

Källa:

Tidningen *Expresión* (Chile).

Övers: Viveka Monti

Chile

JARPA: hellre

Den anstormning som Pinochetdiktaturen utsatts för från det chilenska folkets sida alltsedan koppararbetarna proklamerade den första nationella protestdagen den 11 maj 1983 har likt en virvelvind dragit med sig allt flera i en kamp på liv och död. Ett av Pinochets politiska motdrag var att utnämna gamle högerpolitikern Onofre Jarpa till inrikesminister den 10 augusti. Dagen innan hade "Alianza Democrática" offentligt krävt Pinochets avgång. Snart proklamerades ytterligare ett par politiska grupperingar: Socialistiska Blocket den 6 september och Folkliga Demokratiska Rörelsen den 20 september. Utvecklingen oroar Reaganadministrationen.

"Ut med Pinochet".
Foto: Dick Emanuelsson

För att lugna och ena den förvirrade och splittrade högborgerligheten blev det nödvändigt att ersätta general Montero Marx som inrikesminister med en civil som högern kunde identifiera sig med. Valet föll på Onofre Jarpa, fd ordförande i Nationella Partiet. Jarpa öppnade genast vad han kallade en »dialog» med den högröstade centern i Demokratiska Alliansen dock utan att göra några eftergifter. Dialogen avbröts efter tre möten. Samtidigt utlöste han en brutal förföljelse av vänsterns massorganisationer för att skrämja dessa till passivitet. Sin politiska bas har Jarpa hos nationalistgrupperna och vissa yrkesförbund (gremios). Hans politik har gått ut på att bygga ett försvar för regimen dock utan att kunna presentera ett trovärdigt alternativ till lösning av krisen. När några högre regimtrogna fackföreningsledare lade fram förslag till viss demokratisering möttes de av ilska kommentarer från nationalisterna. Allt tyder på att enigheten inom borgerligheten är bräcklig och kortvarig. Vilken politisk motsättning som helst kan leda till organisatoriska brytningar.

Demokratiska Alliansen försöker mobilisera

Demokratiska Alliansen (som publicerat sitt upprop den 12 mars) bildades högtidligen den 6 augusti -83 av Kristdemokraterna, Socialdemokraterna, en fraktion Almeyda-socialister, Republikanska partiet och Radikalpartiet. Republikanerna påstår sig representera större delen av gamla Partido Nacional (Högern). I december tillkom MAPU-(Garretton) och Kristna Vänstern. Huvudpunkterna i Alliansens upprop var: att återvinna demokratin och upprätta en övergångsregering, att stifta en ny arbetslagstiftning, att återinföra universitetens oberoende ställning, skapa frihet för konsten, garantera yttrandefrihet, återupprätta politiska och civila rättigheter och upplösa säkerhetspolisen, CNI. Dessa förslag stötte på ett kompakt motstånd från regimen vid de så kallade dialogerna. När relationerna brutits definitivt lyckades dess mest antidiktatoriska kretsar att återta initiativet.

Bildar basorganisationer

I tal, deklamationer och vid möten manar man till kamp för att störta Pinochet, för upprättandet av en provisorisk regering, för bildandet av en konstituerande församling. Man har även gått ut med upprop att bilda öppna lokala råd (cabildos abiertos) för att förankra demokratin vid basen.

Nya grupperingar sluter sig till Alliansen såsom Kristna Vänstern. Vid demonstrationer anordnade av CNT, Arbetarnas Nationella Kommando har man slutit upp massivt och själva har de organiserat flera av de »nationella protestdagarna». Vid slutet av -83 hade Demokratiska Alliansen skaffat sig en egen politisk och organisatorisk profil. Men helt fritt från stridigheter har det inte varit. När Radomiro Tomic (kristdemokrat) hårt kritiserade regeringens nya grundlag som ett förräderi mot nationen så gick förre ordföranden i Alliansen, Cepeda, ut och applåderade samma lagdekret. När det gäller kontakter med vänstern så håller kristdemokraterna i Alliansen noga på att de skall vara endast med »demokratiska» krafter, detta för att undvika en polarisering. Denna hållning har kritiserats av basledare på vänsterkanten som menar att den skadar folkets enhetssträvanden. Man fortsätter med demonstrationspolitiken för att hålla uppe trycket mot regimen inför nya förhandlingar. En sak är klar, basen inom Demokratiska Alliansen är långt mer radikaliserad än ledningen. Det kan bli svårt för denna att slå till reträtt och på nytt börja förhandla med regimen.

Folkliga Demokratiska Rörelsen (MDP) som proklamerades den 20 september och som samlar Kommunistpartiet, Socialistpartiet (Almeyda), - (Chispa), - (CNR), MIR, MAPU-Lautaro och MAPU-OC föddes i ett ögonblick då den fick ett enormt genomslag. Enbart det faktum att här presenterades ett rent socialistiskt politiskt alternativ blev en framgång. Lägg här till att Alliansen just då befann sig invecklad i dialog med regimen utan att kunna utnyttja demonstrationsvapnet. Detta gjorde omständigheterna mycket gynnsamma.

Men Demokratiska Alliansen lyckades återta initiativet och ökat sin styrka och MDP har fått begränsa sig till att diskutera de initiativ som tagits av Alliansen, vilket naturligtvis minskar utsikterna till framgång för det egna programmet. Man har begränsat sig till att inta en antidiktatorisk hållning, vilket är absolut otillräckligt för att motsvara folkets och vänsterns egna krav och förväntningar. Genom att driva enhetsfrågan har MDP bidragit till att smida en bred motståndsfrent, men avsaknaden av egen profil i handling begränsar dess politiska förmåga även här. Det verkar dock som om man i MDP på sistone har insett dessa problem och är villig att förändra ledningsstrukturen i grunden.

monolog än dialog

Juan Claudio Reyes, ledare i Kristdemokratiska ungdomsförbundet, talar vid ett protestmöte på Plaza Italia.

Foto: Dick Emanuelsson

Social mobilisering i en invecklad situation

Utan tvivel har de sociala mobiliseringarna betytt en höjdpunkt för den nationella politiken. Pobladorrörelsen och stu-

denternas deltagande i massmobiliseringarna har inneburit en radikalisering av den folkliga plattformen och tvingat de fackliga sektorerna att formulera om sina kampkrav.

Men massdemonstrationerna håller på att mista sin kraft. Den sociala rörelsen be-

höver en bättre orientering och ledning för att ta tillvara folkets energi.

Det finns viktiga överensstämmelser mellan Demokratiska Alliansen och MDP när det gäller målet. Men frågan är hur långt Demokratiska Alliansen är beredd att driva en linje som helt bryter med Pinochetregimen, som vänstern gör.

Men massrörelsen har som sagt sina egna inre problem. Det måste upprättas en närmare relation mellan massrörelsens ledning och den politiska ledningen, om man vill utnyttja rörelsens hela kraft. Man försöker nu att ge såväl massorganisationerna som de politiska organisationerna gemensam ledning på alla plan.

Imperialismen försöker rädda spelet

Inför denna omfördelning av styrkorna inom borgerligheten i Chile kan Reagan inte förbli oberörd. USA:s såväl ekonomiska som geopolitiska intressen står än en gång på spel. Det gäller inte bara ett antal miljoner dollar utan också möjligheten att alltid kunna räkna med en alternativ sjöväg mellan Atlanten och Stilla Havet i det fall att den centralamerikanska konflikten skulle drabba även Panamakanalen. USA:s uppmaningar till Pinochet att tillåta en demokratisering har varit mycket allmänt hållna. Men inför utsikten att allt kan gå snett beslöt man att sända en rådgivare till Chile, en av Reagans förtrogna, mr Edward Derwinsky.

Håll vänstern utanför!

I början av november dök han plötsligt upp i Santiago. Under två dagar höll han långa möten med regeringspersoner och borgerliga figurer och uttryckte sitt djupa bekymmer över att dialogen mellan den borgerliga oppositionen och regeringen träffande tidtabellen för en demokratisering i Chile att utrikesministerna Miguel Schweitzer tog illa vid sig och anklagade honom för »intervention i Chiles angelägenheter». (Den 15 december ersattes Miguel Schweitzer helt överraskande med Jaime del Valle f d justitieminister). Derwinsky representerade sin höge chef och fick mildra tonen. Men något betyg för gott uppförande beträffande de mänskliga rättigheterna kunde han dock inte utfärda för Pinochet.

I sina samtal med Demokratiska Alliansen sade han att deras former av demonstrationer inte vore inom de »fredliga» ramar han kunde godkänna och att det framför allt gällde att hålla vänstern på avstånd.

Chile

"Pobladores"
vid brinnande
barrikader:
"Allende
är med oss!"

Chilenska studenter:

Vi bygger folkmakten

Kampen för demokrati i Chile har under det senaste halvåret kostat mycket blod och bitterhet. Omkring hundra människor har dödats och nära 4500 har arresterats och av dessa 1000 ställts inför rätta. Trots dessa hårda slag har folket och arbetarklassen ökat sitt inflytande i samhället på diktaturens bekostnad och trycket växer oavbrutet. Vi bad en av Chiles kämpande studenter, vi kallar honom Lautaro att ge oss en bild av situation.

– Folket är berett att kämpa. Kraven på bröd, arbete, frihet och socialism är det centrala vid alla folkliga möten och

demonstrationer. Du ser slagord som »Ner med fascismen – död åt CNI – ut med Pinochet», på plank och murar. Dessutom kräver man enhet och ett folkligt socialistiskt block. Husägarna och renhållningsarbetarna har full sysselsättning att måla över och tvätta bort.

– Ett folkligt socialistiskt block? Förklara lite närmare vad det är och vilka som driver frågan.

– Ett folkligt socialistiskt block skall bestå av självständiga organisationer som strävar efter att upprätta folkmaktsorgan på all nivåer – för att slutligen upprätta en socialistisk regering.

De som främst agiterat för folkmakten är studentfronten. Det var koppararbetarnas upprop till »nationell protestdag» den 11 maj som blev den

injektion studenterna behövde för att besegra all rädsla och starta den intensivaste kampanjen hittills mot diktaturen, med flygblad, bandroller, möten och ockupationer av högskolorna och universitetslokaler. Detta utmynnade i den historiska studentstrejken den 7 oktober. Fascistpressen talade naturligtvis om »stadsgerilla».

– Berätta om studentstrejken!

– Vi hade hållit möten i olika stadsdelar och beslutat att ordna en demonstration den 7 oktober. För folkets kultur, för enhet: arbetare-studenter, för en folkets regering – folkmakt, och naturligtvis för ett folkets undervisningssystem. Det var två dagar efter den stora demonstrationen som oppositionens ungdom höll i Santiago som upplöstes av po-

lisen. Vi i södra Santiago skulle starta från olika gymnasier och högskolor och gå till gymnasiet San Ignacio i centrum. Först höll vi ett möte, sedan började vi marschera. När vi närmade oss centrum fanns det poliser överallt. De for omkring med piket-bussar och sköt tårgasbomber in i tåget. På gatan Ahumada i centrum hade de vattenkanoner och hundar. De förföljde oss på sidogatorna med hagelgevär och k-pistolar. CNI-agenter tog foton hela tiden. En flicka från Pedagogiska Högskolan fick ett skott i benen men poliserna hindrade ambulansen att komma fram. Sju studenter blev arresterade och anklagades för »våld mot polisman». I fem gymnasier fortsatte strejken en hel vecka i protest.

– Vilket resultat uppnådde ni menar du?

– Vi uttryckte att studenterna deltar i folkets kamp. Vår insats möttes med sympati i de folkliga organisationerna. Det innebar att vi tog ett steg framåt när det gäller att organisera oss som studenter.

– Vilka andra driver kravet på »folkmakt»?

– Pobladorfronten, de arbetslösa, bostadslösa, kulturkommittéerna och kvinnokommittéerna. De är ryggraden i denna folkmaktsrörelse. För arbetarbefolkningen behöver ju inte höra många argument för att ställa upp i protestaktioner. Arbetslösheten 60%, svälten på bröd och te och polisens maktmissbruk med tårgas, hundar och kulor är fullt tillräckligt för att mobilisera en »poblador» till motstånd mot diktaturen, och därför har »campamentos» (nybyggen på ockuperad mark) blivit till verkliga motståndsnästen med brinnande barrikader

varje gång under dom sju månader som »protestdagar» har hållits.

Polisen och militären vågade sig inte in där utan ställde upp sina pansarbilar vid tillfarterna till bostadsområdena. Men folket övergick från självförsvar till offensiv genom att expropiera bland annat Batas skoaffär, snabbköp och genom »tomas» (massockupation av tomtmark.)

– Eduardo Valencia, som är nationell ordförande för pobladorrörelsen, sa att »genom dessa ockupationer har vi fått de första territorier som befriats från fascismen».

– Det var alltså koppararbetarna med Rodolfo Segel som

gick i spetsen för folkets offensiv...

– Ja, och det kostade dom 600 avskedade bland fackliga funktionärer och aktiva medlemmar, och luttills (jan -84) har bara 150 återanställt. Den övriga arbetarklassen följde efter i protest mot »Plan laboral» (arbetslagstiftning) genom matsalsstrejker, punktstrejker och till och med ockupation av arbetsplatser som på smältverket CO-REM i Santiago. En viktig grupp är PEM-arbetarna (ensamstående) och POJH-arbetarna (familjeförsörjare) »nöd-hjälpsarbetare» i kommunal tjänst. I december -83 lämnade de en kravlista till rege-

Vladimir Fuenzalida PEM-arbetare, tar av sig skjortan och visar de sår som lämnas av polisernas hagelskott från bössor med avsågad pipa. På läkar mottagningen väntar polisen. ur "Hoy", 21 sept -83

ringen där de bland annat krävde 12 000 pesos i månadslön i stället för de 2 - 4000 som de nu har (2 - 400 kr/mån). De har genomfört en rad aktioner i olika kommuner som kostat liv genom den absoluta hänsynslöshet som myndigheterna visar. De här människorna är bland dem som är ekonomiskt hårdast drabbade i Chile, med rena slavlöner.

Akademiker som ingenjörer, läkare, socionomer och ekonomer har ofta demonstrerat och mött karabinjärerna och den övriga repressiva apparaten. De kompletterar på så vis den folkliga kampen.

– Vad tror du kommer att hända i den närmaste framtiden?

– Beträffande taktiken är hela vänstern enig om generalstrejk. Utifrån den måste chilenska vänstern bestämma sin framtida strategi. Om diktaturen får fortsatt stöd av USA imperialismen och är tillräckligt solid kan den överleva den folkliga anstormningen. Då kan alla fredliga vägar bli stängda för folkmakten och massupproret blir då den enda utvägen. Det blir en lång tid av aktion och lärdom.

– Har du något att säga till de svenska kamraterna?

– Ja, solidaritetsrörelsen bör nu främst mobilisera till ett så brett stöd som möjligt för generalstrejken i april-maj.

I. Enghart

BORT MED CNI!

"Men jag vet att mördaren tar en annan väg och förbereder sig på nytt."

För tre år sedan använde sig studenterna i Santiago av denna refräng ur en kubansk sång, för att ge uttryck för sin vrede över mordet på en av deras kamrater som fördes bort och torterades till döds av agenter ur CNI (Nationella säkerhetstjänsten), den chilenska militärdiktaturens politiska polis. Offret hette Eduardo Jara och efter hans död gjordes uttalanden och genomfördes hungerstrejker i protest. Jaras död lades till den långa lista av mord, försvinnanden och tortyr som utförts av CNI som regimen inte vill klara upp.

Kränkningarna av de mänskliga rättigheterna har fortsatt. Diktaturen börjar dock att vackla, samtidigt som folket organiserar sig och ger uttryck för sitt missnöje, öppet och massivt. Protesterna gäller även CNI, vars existens, nu så gott som enhälligt fördöms.

"Nationen kräver..."

Månadstidningen "Análisis" hade nyligen på sin förstasida en rubrik som löd "Nationen kräver, gör slut på CNI". Efter en vecka togs samma sak upp av en annan antiregimtidning, "Hoy", med rubriken "Vi ställer CNI till svars". Båda tidningarna tar upp en rad uttalanden och fördömanden från olika organisationer och personer som enats för att kräva ett slut på tortyren, de illegala gripandena och de hemliga fängelserna. Själva rättsväsendet verkar ha tagit intryck av denna protestvåg: efter att i årtal ha förhållit sig passiv inför CNI:s verksamhet gjorde Santiagos appellationsdomstol i ett domslut 25:e november klart att CNI inte har rätt att arrestera. Dessförinnan, i ett fall utan föregångare i den rättsliga historien i landet, gick en domare i Valparaiso, Haroldo Brito, in i ett av CNI:s hemliga fängelser, där elva personer, som dagarna innan förts bort från sina hem, utsattes för tortyr. Domslutet från appellationsdomstolen och kraven på att CNI ska upplösas bemöttes av general Pinochet under en presskonferens med orden — "normala människor har inga problem med CNI". Justitieministern kände sig dock tvingad att svara att politiska polisens hemliga förvaringsställen skulle offentliggöras.

Press som tiger

Detta kunde dock inte lugna de upprörda känslorna. Fördömandena fortsätter. I Santiago genomförde en grupp under namnet "Sebastián Acevedo-rörelsen mot tortyr" en fredlig demonstration utanför högerridningen "El Mercurio"s kontor. Man läste upp ett uttalande som fördömde den press, "som tiger om tortyren och

på så sätt gör sig till torterare". Man krävde av kommunikationsmedierna starta en kampanj för ett upplösande av CNI.

Sebastián Acevedo var en arbetare från gruvområdet Coronel i Concepción som satte eld på sig själv utanför portarna till katedralen som en sista utväg för att få veta var hans barn fanns. De hade dagarna innan kidnappats av agenter ur CNI. Handlingen upprörde hela landet och så startade den rörelse, vars målsättning är ett definitivt avskaffande av CNI. Concepcións ärkebiskop krävde i ett uttalande organisationens upplösande. Detta togs omedelbart upp av grupper för de mänskliga rättigheterna, fackliga, student- och bostadslösas organisationer.

Publicera bevisen!

Journalisterna, som inledde sin nationella kongress samma dag som Acevedo satte eld på sig själv, den 11:e november, kom överens om att föreslå cheferna för kommunikationsmedierna "att samlas in material om anklagelser om tortyr, godtyckliga gripanden och, allmänt, om alla de kränkningar mot de mänskliga rättigheterna som bevisats, och publicera detta material som en moralisk plikt". Förslaget godtogs enhälligt av kongressen, pressen befinner sig dock i privata händer. Därav "Sebastián Acevedo-rörelsen"s aktion inför ett av de mest respektfulla medierna för nedtystandet av militärregimens brott.

Internationell terror

Den Nationella Säkerhetstjänsten bildades 1977, efter upplösningen av DINA (Den nationella säkerhetsstyrelsen), vilken skapats genom en lag i juni 1974. Dessförinnan hade en "Dina-kommission" agerat och svarat för den tyngsta delen i det smutsiga krig som fördes mot vänsterns ledare (efter kuppen i september 1973). I början verkade DINA även utanför Chiles gränser. Dess högste chef, Manuel Contreras, som utmärkt sig som en skrämmande figur redan före Allendes fall (han blev så småningom general), planerade internationella attentat mot framstående personer, som haft en framstående roll under Unidad Populares regeringstid och som kunde förvandlas till "farliga element" för diktaturen.

Contreras övertygade Pinochet om nödvändigheten i att utföra denna plan, som inte bara stärkte hans egen organisation utan även regimen själv; eftersom, tänkte han, den skulle avskräcka vilket som helst försök till gruppering eller uppror i utlandet. Första offer för denna plan blev den fd överbefälhavaren för armén, general Carlos Prats, som mördades genom

"Diktaturens kreatur"

CNI-lokal,
Borgoñogatan,
Santiago.
Vattenkanoner
skingrade
demonstrationen.

en bilbomb i Buenos Aires, Argentina, där han bodde (1975); samma förfaringssätt användes mot utrikesministern Orlando Letelier, som dödades tillsammans med sin nordamerikanska sekreterare då han startade sin bil i ambassadområdet i Washington. Bernardo Leighton, fd kristdemokratisk senator, sköts ner tillsammans med sin fru i Rom. De överlevde trots svåra skador.

DINA blir CNI

Manuel Contreras "djärvhet" gjorde slut på DINA. Även om den chilenska regeringen fortfarande skyddar Contreras framkallade hans deltagande i mordet på Letelier och, framför allt, på en nordamerikansk medborgare, starka påtryckningar från USA:s utrikesdepartement som tvingade Pinochet att upplösa den repressiva styrkan. Alternativet bildades naturligtvis omedelbart – CNI – och behöll en stor del av personalen från sin föregångare liksom dess infrastruktur. Istället för Contreras tillsattes Odlanier Mena, en pensionerad general, som ansvarig. Contreras skugga fortsätter dock att falla över organisationen – han är nu chef för de viktigaste privata säkerhetsföretagen, med en betydande kontingent väpnade gardister i sin tjänst, vilket gör honom till potentiell ledare för paramilitära grupperingar.

Mena försökte att tvätta ren bilden av sin polisorganisation och använde åtminstone inte längre taktiken att låta de gripna försvinna, något som systematiskt praktiserades av DINA under dess första år (uppgifterna om de försvunnas antal varierar mellan sexhundra och tretusen personer). Då en officer ur den militära säkerhetstjänsten dödades vid ett attentat, för vilket motståndsmilisen tog på sig ansvaret, byttes general Mena ut mot en annan general, Humberto Gordon, vilken, enligt uppgift på Manuel Contreras' inrådan, stramade åt CNI.

Under Gordons styre har CNI:s natur kommit fram i öppna dagar. Ett av de mest härresande exemplen har varit ett CNI-kommandos agerande vid överfallet mot en filial till Statsbanken i Calama. Agenterna lade inte bara beslag på en betydande summa pengar utan försökte även få kropparna efter banktjänstemännen att försvinna genom att spränga dem i luften ute i öknen. När brottet uppdragades dömdes de som i

praktiken genomfört det till döden efter en snabb och uppseendeväckande rättegång. Den intellektuelle gärningsmannen, CNI-chefen i regionen, hittades "själv-mördad" i sin bil och hans död, liksom frågan om vart större delen av de rånade pengarna tagit vägen, klarades aldrig upp. Genom de uttalanden som gjordes av en av CNI-agenterna innan han arkebuserades, fick man dock upp ögonen för organisationens metoder.

Ungefär samtidigt påbörjades i Valparaíso utredningar av elva mord som verkade ha uppenbara sexuella motiv, men som, enligt offrens försvarsadvokater, många gånger hade politiska samband. Vad som verkligen hände är ännu inte klargjort eftersom, även om mördarna (två karabinjärer) anhölls, den starkast misstänkte fortfarande är fri. Man förbinder denne med CNI, som kollaboratör. Det har dessutom sagts att hans far, som har en hög post inom "Sydamerikanska rederiet" lånade ut båtar att användas som fängelser och tortyrcentraler under dagarna omedelbart efter militärkuppen).

Försvinnanden blir sammandrabbning

Under Gordons ledarskap har CNI använt metoden att mördra de gripna och få det att se ut som om sammandrabbningar ägt rum mellan dessa och säkerhetsagenterna. Det senaste som utfördes på detta sätt skedde i Concepción, några dagar innan Acevedo satte eld på sig själv. Victor Hugo Huerta, aktiv i Kommunistpartiet och 52 år gammal hittades död den 3:e november och polisen uppgav att han fallit i en strid. Hans lik visade dock klara spår efter tortyr (bruten arm, djupa brännsår, ett nådaskott i tinningen) och intyget som utfärdades av rättsläkaren säger "död genom hjärnskada = dråp".

Enligt uppgifter från Kommissionen för de Mänskliga Rättigheterna har CNI förfinat tortyrmetoderna, för att framkalla störst möjliga smärta och lämna minsta möjliga spår. Personer som nyligen gripits och torterats uppger också förekomsten av en specialgrupp bestående av agenter som tränats av utländska experter samt psykiatriker.

Mordplan

Mordet på fackledaren Tucapel Jiménez

i februari 1982 är inte klarlagt. Enligt de kändes advokater utgjorde mordet ett led i en plan som gick ut på att eliminera alla olikfärdiga arbetarledare. Planen kunde inte tillämpas i sin helhet på grund av den starka allmänna opinionen och rättegången är fortfarande inte avslutad. Uttalanden av en av den som deltog i aktionen, idag landsflyktig i Frankrike, låter förstå att planen skulle utarbetas och genomföras av CNI-agenter. General Gordon har tillbakavisat detta påstående och lagt fram ett klagomål mot advokaten Enrique Silva Cimma, som tillkännagav uttalandet. Det verkar dock som om de rättsliga instanserna till slut måste bekräfta den misstanke som funnits länge angående den politiska polisens deltagande i mordet på Jiménez.

Pinochet stöttar

Det är tydligt att studenternas refräng – att "mördaren tar en annan väg och förbereder sig på nytt" – nästan blivit ett nationellt slagord. Förekomsten av en politisk polis av CNI:s karaktär står också i direkt relation till Pinochets överlevande vid makten, eftersom han är ansvarig direkt eller indirekt, för säkerhetsorganets agerande. Manuel Contreras har bevis för detta, bevis som han använde för att pressa regeringen att inte gå med på att utlämna honom, vilket krävdes av den nordamerikanska rättvisan i Letelier-fallet. Diktatorn håller alltså fast vid sitt stöd till CNI under förövandningen att tack vare den organisationen finns det ingen terrorism i landet. Hans argument övertygar bara hans allra närmaste anhängare, vilka även de har sina skäl för att behålla organisationen, då tom de som verkar för en öppning inifrån regeringen själv, också stöder oppositionens krav på en upplösning av CNI. Det botemedel som läggs fram av dessa "öppningshängare", vilka föreslår speciallagar för att utöva repressionen... kan dock till slut visa sig vara värre än själva sjukdomen.

Källa: A. I. R.

Nueva Voz

Codepu-affisch

Chile:

DET YTTERSTA OFFRET...

Den 11 november 1983 gick Sebastián Acevedo Becerra till ett av Concepcions centrala torg, hällde bensin över sig och tände på. Han dog några timmar senare på ett sjukhus. Det var ett slutgiltigt, desperat försök att tvinga myndigheterna att berätta var hans son och dotter befann sig. De hade blivit arresterade av säkerhetspolisen CNI.

25-åriga María Candelaria Acevedo Sáenz hade arresterats i sin fars hem den 9 november av femton beväpnade män. Till fadern sa de att hon och brodern blivit arresterade då de var "terrorister". Sonen, Galo Acevedo Sáenz, arresterades samma dag på sin arbetsplats. Trots att det officiellt meddelades att de blivit arresterade av CNI, gavs, som vanligt i liknande fall, ingen närmare information. De båda var bland en grupp på cirka

tjugo personer som arresterades under de tio första dagarna i november, anklagade för att tillhöra det förbjudna kommunistpartiet.

Sebastián Acevedo och hans fru blev mycket oroliga sedan de fått höra att deras son och dotter förts till en hemlig CNI-lokal och där blev torterade. Senare medicinska undersökningar bekräftade dessa rapporter. María frisläpptes strax efter det att hennes far bränt sig och hann fram till hans dödsbädd.

Flera timmar senare, ställdes Galo till en militär åklagares förfogande för vidare transport till fängelset. Det är troligt att han och andra som arresterades under samma tid, blivit torterade i väntan på rättegång.

María arresterades kort därefter ännu en gång och befinner sig nu liksom Galo i fängelse.

Ärkebiskopens i Concepción "Avdelning för de mänskliga rättigheterna" fördömde CNIs aktiviteter och bruket av tortyr. Chilenska biskopskonferensen förklarade i december att "torturare och de-

ras medhjälpare liksom de som kunnat förhindra tortyr, men inte gjort det, bör exkommuniceras" samt krävde djupgående förändringar i CNI.

Chilenska läkarsällskapet sade i ett uttalande: "Den befohgenhet man gett till organ som CNI, att arresteras och torteras i hemliga lokaler, är en oacceptabel stympning av den chilenska rätten och lägger medborgarnas liv i händerna på lagligen oansvariga funktionärer, vars handlingar gör dem allmänfarliga för samhället..."

General Pinochet sade vid en presskonferens att han inte tänkte göra något som helst åt CNI "som ger oss alla säkerhet...". CNIs chef, general Humberto Gordon Rubio tillbakavisade talet om tortyr: "Ledningen för CNI förnekar kategoriskt alla anklagelser om olagliga förhörsmetoder, det vore mot vårt kristna samvete"... Det stora kors Acevedos vännar placerat framför katedralen på den plats han brände sig sågades en natt ner av "okända".

Ur AMNESTY-rapport, februari -84

Det yttersta offret... - bild ur "Hoy", 16 november -83

Pepe — bara ett barn?

Lurad av världen ...

Foto: L. Lindgren

*"Pepe — du lurade världen
den fick inte veta
att du bara var ett barn."*

Så slutar en monolog
av en chilenskt artist,
den beskriver gatpojknarnas liv —
och död.

I Chile möter man
dessa gatans bar överallt:
på bussen, i bilkön, utanför bion
eller kyrkogården,
på restaurangen
och utanför den egna dörren.

Sen de lyckats sälja någon småsak
eller tiggat till sig några pesos
brukar de snabbt försvinna
till nästa "arbetsplats".

Men en gång...

Barnen som under större delen av måltiden hoppat upp och ner i fönstret bakom mig tycktes ha gett upp hoppet och gett sig iväg. Den gamla mannen som, trots att det satt en angivare vid bordet bredvid dörren, sjungit "Canción con todos" gick runt vid borden och samlade in slantarna. Förresten kanske det inte var trots angivaren utan just därför. Åtminstone var det just därför som vi och flera andra för en stund glömde maten och sjöng med för full hals i sången — bara i den.

Pojken som sålt godis tidigare kom tillbaka in i lokalen. Sakta närmade han sig oss och slog sig ned vid bordet intill.

När vi började dricka vårt thé hade de flesta andra matgäster redan gått. Men pojken satt kvar.

— Vad vill du? Vi köpte choklad av dig förut och du fick faktiskt ganska bra betalt, sa Mario.

— Jag vet. Kommer ni från Santiago?

— Ja. Vad heter du?

Det blev ett långt samtal med Pepe. Han berättade för oss om sitt liv och arbete.

Pepe är tolv år gammal, äldst av fem syskon. Egentligen har han det ganska bra, åtminstone om han jämför med några andra av de barn som brukar "arbeta" nere vid torget. Han bor tillsammans med sina föräldrar, de är en fullständig familj. Hans far brukar inte ens dricka för mycket. Ändå måste Pepe hjälpa till att försörja familjen. Pappan är fiskare liksom de flesta andra männen i staden. Förr kunde han en riktigt bra dag tjäna 3 - 4 000 pesos. Men det hände förstas inte så ofta, men någon gång i alla fall. Pepe fick också lära sig att fiska. Men nu har han ingen nytta av den kunskapen och hans pappa fiskar inte längre, trots att de klarade sig ganska bra på det. Varför fiskar ingen längre i en stad där fisket alltid varit huvudnäringen?

Pepe berättar om föroreningarna som kommer med vattnet från floden, att flo-

dens utlopp ändrats så att föroreningarna nu stannar kvar inne vid kusten därför att det bildats ett delta. Till en början verkar hans förklaringar ganska oklara men så småningom klarnar bilden. Militärerna har under flera år gjort provsprängningar i såväl floden som utefter kusten. Resultatet har blivit att ett delta bildats av den lera som följer med vattnet efter sprängningarna, delat stoppar upp flodens utflöde och föroreningarna försvinner inte ut i havet som tidigare utan stannar vid kusten. Dessutom är förmodligen föroreningarna värre nu än tidigare eftersom befolkningen ökat. Men något av det värsta är ändå allt skräp militärerna lämnar efter sig i floden och utefter kusten sedan de provat vapen av olika slag. Sprängningarna skrämmar bort fisken och förstör kusten. Och fiskarna i en hel stad har blivit arbetslösa, ävenså Pepes pappa. Förut tjänade han ibland riktigt bra på fisket, nu tjänar han lite grann ibland på att sälja allt möjligt på gatorna — han liksom tiotusentals andra arbetslösa har blivit ambulerande försäljare, det finns det ingen som kan försörja en familj på. Därför arbetar Pepe hela dagarna under sitt sommarlov. Under terminerna arbetar han "bara" på förmiddagarna för att kunna gå åtminstone halva dagen i skolan. Idag har affärerna inte gått så bra, han har ganska mycket osålt godis kvar.

Plötsligt frågar han oss om vi inte har tänkt åka till någon badort lite längre norrut. Kan han få åka med oss dit kanske och se om affärerna går bättre där? Går det inte att sälja godis så kan han i alla fall bada.

Jag tror att den som skrev monologen om gatpojknarna hade fel.

Pepe lurade inte världen. Världen lurade Pepe på hans barndom.

Lena Lindgren

* Sången handlar om de latinamerikanska folkens brödraskap och om den kraft de utgör om de bara sluter sig samman.

Vi hade åket ut till kusten för en dag och jag fick för första gången smaka de chilenska skaldjuret. Som vanligt hade jag mycket kvar på tallriken när de andra var klara. Under tiden de väntade på mig sprang Nancy över till en affär på andra sidan torget för att leta efter en väninna från förr, och Mario beställde in the åt oss.

CHILE:

HÄNT UNDER 1983

- 13 januari. Tre banker försatts i konkurs, fem interveneras.
31 januari. 1300 fackliga ledare begär folkomröstning för att avgöra om regimen skall stanna eller avgå.
14 februari. Carlos Caceres ersätter skandaliserade Rolf Lyders som finansminister.
22 februari. Rodolfo Seguel väljs till ny ordförande i Koppararbetarförbundet, CTC vid kongress i Punta de Tralca.
12 mars. Oppositionspolitiker av olika färg (multipartidaria) undertecknar »Demokratiska Manifestet».
21 mars. Koppararbetarförbundet beslutar om landsomfattande strejk den 11 maj. Denna andras inför militarens tryck till »nationell protestdag».
4 maj. Juan Francisco Fresno utnämns till ny ärkebiskop i Santiago.
11 maj. Första »nationella protestdagen».
14 maj. Polis och militär »finkamman» på natten arbetarkvarteren i södra Santiago. 5000 förs bort.
18 maj. Rafael Retamal blir vald till ordförande i Högsta Domstolen.
20 maj. Comando Nacional de Trabajadores, CNT, (Nationella Arbetarkommandot) bildas av flera förbund. Rodolfo Seguel ordförande.
14 juni. Andra »nationella protestdagen». Organiserad av CNT.
15 juni. Rodolfo Seguel arresteras.
17 juni. Pinochet tillkännager att censuren av böcker har upphört.
21 juni. Vissa framstående exilpolitiker får återvända. Andres Zaldivar bland andra.
9 juli. Gabriel Valdés och Jorge Lavandero (Kristdemokrater i Profen) arresteras.
12 juli. Tredje »nationella protestdagen». Utegångsförbud 20.00 - 24.00.
6 augusti. Alianza Democratica (Demokratiska Alliansen), bildas och för första gången begärs offentligt att Pinochet avgår.
10 augusti. Sergio Onofre Jarpa (f d ordförande i Nationalpartiet) ersätter general Enrique Montero Marx som inrikesminister.
11 augusti. Fjärde nationella protestdagen. Utegångsförbud från kl 1800. 18 000 soldater »upprätthåller» ordningen. 29 döda.
25 augusti. Första mötet i »dialogen» mellan inrikesminister Jarpa och Demokratiska Alliansen. Jarpa avvisar kravet på Pinochets avgång.
26 augusti. Undantagstillståndet upphävs.
30 augusti. Militärintendenten i Santiago, Carlos Urzula avrättas av ett MIR-kommando.
5 september. Andra mötet Jarpa - Demokratiska Alliansen.
6 september. Bloque Socialista (Socialistblocket) bildas. Avvisar väpnat uppror.
8 - 11 september. Femte nationella protestdagen.
9 september. Möte till stöd för regeringen. Obligatorisk närvaro för stats- och kommunanställda.
11 september. Diktaturens 10-årsjubileum.
20 september. Movimiento Democratico Popular, MDP, (Folkliga Demokratiska Rörelsen) bildas av Kommunistpartiet, Socialistpartiet (Almeyda), MIR och MAPU-OC.
22 september. Tomtmarksockupationer. Lagren »Monseñor Fresno» och »Cardinal Silva» bildas i södra Santiago.
29 september. Tredje mötet Jarpa - Demokratiska Alliansen. Oppositionen kräver en dagordning.
5 oktober. Stort möte för oppositionens ungdom, Plaza Bulnes, Santiago.
11-13 oktober. Sjätte nationella protestdagen organiserad av MDP. Alliansen deltar inte.
11 oktober. Demokratiska oppositionen demonstrerar. 50 000 deltar.
20 oktober. Demokratiska Alliansen bryter samtalen med Jarpa och manar till bildandet av »Cabildos» (byråd).
27 oktober. Sjunde nationella protestdagen.
11 november. Sebastian Acevedo, arbetare i Concepción bränner sig till döds. Han kräver att CNI skulle släppa hans barn.
18 november. Stort oppositionsmöte i O'Higgins-parken.
27 november. Högskrafter bildar Nationella Unionen.
7 december. PEM (nöd hjälpsarbete för ogifta) avskaffas och POJH (för gifta) inskränkes i Santiago.
9 december. FN antar för tionde gången en resolution mot kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i Chile.
13 december. Den nya gruvlagen utfärdas.
15 december. Kabinetskris. Utrikesminister Miguel Schweitzer ersatts av justitieminister Jaime del Valle. Ny justitieminister blir Hugo Rosende.
27 december. »Kvinnor för demokrati» håller möte på Caupolicán-teatern i Santiago. 7000 ropar: Ner med Pinochet!